

N:o 179.

Ank. till Riksd. kansli den 10 maj 1909, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående om- och tillbyggande af Kronprinsens husarregementes kokinrättningsbyggnad i Malmö samt om uppförande därstädes af en mässbyggnad för regementets underofficerare och manskap m. m. (1 U. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (N:o 215) af den 23 april 1909 har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva dels *att* den byggnad vid Kronprinsens husarregementes kasern-etablissemang i Malmö, hvilken för närvarande inrymmer kokinrättning och mässlokaler må om- och tillbyggas samt hädanefter inrymma enbart kokinrättning med hvad därtill hör, *att* för mässlokaler åt underofficerare och manskap må uppföras en särskild byggnad, *och att* vid etablissemangets må anordnas en särskild vattenuppfodringsanläggning, allt för en kostnad icke öfverstigande 126,000 kronor och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de härför upprättade förslag och ritningar, dels ock att till bestridande af kostnaderna härför må användas 18,849 kronor 53 öre, utgörande behållning på de anslag, som beviljats till uppförande af de utaf 1892 års härordning föranledda kasernetablissemang, samt att återstoden 107,150 kronor 47 öre må utgå från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Berörda statsrådsprotokoll innehåller rörande detta ämne följande yttrande af departementschefen:

»När chefen för generalstaben, i sammanhang med utarbetande af förslaget till den nya härordningen, lät verkställa utredning om kostnaderna för de häraf påkallade ny-, om- och tillbyggnadsarbetena, upp-togs beträffande Kronprinsens husarregemente sådana kostnader endast

för inkvartering af personal och hästar samt för beredande af ytterligare förrådsutrymme. Däremot beräknades ingen ändring af detta regementets kokinrättning eller de i samma byggnad som denna inrymda mässlokaler för underofficerare och manskap.

Med skrifvelse den 23 januari 1909 hafva nu arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement ingifvit förslag till ändrade anordningar beträffande nämnda kokinrättning och mässlokaler samt i sammanhang härmed förelagit ett nytt sätt att erhålla för kasernetablissemangt erforderligt vatten.

Såsom *motiv* till berörda förslag hafva departementen anført, att uti ifrågavarande byggnad finnes matsalsutrymme å nedre botten och i vindsvåningen för endast omkring 380 man, då däremot dylikt utrymme erfordrades: under vinterskolorna för omkring 450 man och under repetitionsöfningarna för 550 å 600 man. Jämväl kök med kokapparater, diskrum, uppbackningsrum m. m. vore alldeles otillräckliga för de nuvarande förhållandena. Ångpannerummet vore för litet och illa belyst. Mässlokalerna, af hvilka manskapets vore förlagd i källarvåningen och underofficerarnas innefattade blott ett rum i bottenvåningen, kunde hvarken med hänsyn till utrymme eller anordningar för öfrigt anses fylla de egenskaper, som numera ställdes på dylika. Åtgärder för att bereda ökad utrymme för manskapets utspisning samt nödiga lokaler för underofficers- och manskapsmässar torde därför vara af behovet påkallade. Hvad anginge det för kasernetablissemangt erforderliga vatten, så hade regementet låtit verkställa en beräkning, hvaraf framginge, att efter genomförd organisation komme årliga kostnaden för vatten att uppgå till omkring 4,600 kronor, därest vattnet fortfarande såsom hittills skulle tagas från Malmö vattenledningsverk. Man hade därför åvägabragt utredning, huruvida icke vattenbehovet skulle kunna på ett billigare sätt fyllas genom så kallade artesiska brunnar, och det hade härvid visat sig, såväl att vatten kunde erhållas i tillräcklig mängd som ock att detta vore dugligt både såsom dricks- och såsom matarevatten, dock att det på grund af sin kalkhalt tarfvade en kemisk rening för att kunna användas till matarevatten. Enligt ett skrifvelsen bilagdt yttrande af ingenjören Ernst Ek, hvilket innefattade förslag till erforderliga anordningar för etablissemangets förseende med artesiskt vatten, borde den för sådant ändamål nödvändiga pumpanläggning kombineras med kokinrättningens ångpanneanläggning såsom varande det mest ekonomiska. På så sätt kunde årliga kostnaden för regementets förseende med vatten beräknas till högst omkring 400 kronor.

För afljälpande af de sålunda påpekade bristerna beträffande kokinrättningen och mässlokalerne hafva utarbetats *två förslag* med tillhörande beräkningar och ritningar. Enligt det ena skulle kokinrättning (med matsalar) och mässar alltjämt inrymmas i samma byggnad som hittills och denna blott tillbyggas och omändras. Enligt det andra förslaget skulle denna byggnad framdeles inrymma endast kokinrättning (med matsalar), under det att för mässlokaler skulle uppföras en särskild byggnad liknande den, som för samma ändamål skall enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut uppföras för Skånska husarregementet i Hälsingborg. Det förra förslaget medför en kostnad af 100,500 kronor. Om däremot en särskild ny byggnad uppföres, komma kostnaderna att gå till 114,000 kronor.

I hvilket fall som häst beräknas emellertid kostnaden för vattenuppfodringsanläggningen blifva densamma, nämligen 12,000 kronor. I följd häraf blifva totalkostnaderna för departementens ifrågavarande förslag: 112,500 kronor om mässlokalerne alltjämt inrymmas i samma byggnad som kokinrättningen, men 126,000 kronor om mässlokalerne förläggas till en särskild nybyggnad.

Enligt hvad anteckningar å de företedda ritningarna gifva vid handen har hvarken t. f. regementschefen eller arméfördelningschefen framställt anmärkning mot någotdera förslaget.

Arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement hafva i sin ofvan berörda skrifvelse visserligen förmenat, att mässlokalerne skulle blifva rymligare och bättre ordnade, om för dem uppfördes en särskild byggnad, men af hänsyn till kostnaderna hafva departementen dock förordat förslaget å 112,500 kronor, i synnerhet som mässfrågan äfven enligt detta förslag finge en i det hela tillfredsställande lösning.

Beträffande *medlen* till bestridande af de sålunda föreslagna utgifterna om tillhoppa 112,500 kronor hafva fortifikations- och intendentsdepartementen ansett i främsta rummet böra tillgripas en behållning af 18,849 kronor 53 öre, hvilken uppstått å de anslag, som beviljats för uppförande af de utaf 1892 års härordning föranledda nya kasernetablissemangen. Återstoden af utgifterna borde enligt departementens mening kunna bestridas af fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Departementens skrifvelse har därför utmynnat i en hemställan, att Eders Kungl. Maj:t täcktes *dels* uppdraga åt fortifikationsdepartementet

att gå i författning om till- och ombyggnad af nuvarande kokinrättnings- och mässbyggnaden m. m. vid Kronprinsens husarregementes kasernetablissemang i Malmö samt att där anordna vattenuppfodringsverk med hvad därtill hörer, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det å 112,500 kronor slutande förslaget, *dels ock* förordna att kostnaderna härför skulle bestridas med 18,849 kronor 53 öre från nyss nämnda behållning och med 93,650 kronor 47 öre från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Det förtjänar kanske i detta sammanhang anmärkas, att i berörda skrifvelse jämväl upptagits till bedömande väckt fråga om att samtidigt med de i förslaget å 112,500 kronor afsedda arbeten anlägga elektriskt belysningsverk för regementet. En sådan anläggning, hvarigenom kostnaderna skulle ökas till 161,500 kronor, hafva departementen icke ansett sig kunna förorda.

Sedan jag den 20 mars 1909 i ärendet infordrat yttrande från de för utredning rörande behovet af vissa föreslagna byggnader för armén m. m. tillkallade *sakkunniga* inom landtförsvarsdepartementet, hafva dessa den 19 april 1909 inkommit med yttrande i ämnet.

De sakkunniga anse det utredt, att mässlokaler äro otidsenliga och liksom kokinrättningen otillräckliga för sitt ändamål. Enligt de sakkunnigas mening är det därför af behovet påkalladt att bereda ökad utrymme för manskapets utspisning samt nödiga lokaler för underofficers- och manskapsmässar. Äfvenledes anse de sakkunniga lämpligt att i detta sammanhang lösa frågan om tillgodoseende af regementets vattenbehof.

Beträffande sättet för sistnämnda frågas lösning instämna de sakkunniga med fortifikations- och intendentsdepartementen men förorda däremot uppförandet af en särskild byggnad för mässlokaler åt underofficerare och manskap. Såsom skäl härför anföra de sakkunniga, att dessa lokaler på så sätt blifva rymligare och bättre ordnade, att kostnaderna med hänsyn till hvad sålunda vinnes icke kunna anses vara nämnvärdt högre *samt att* samma förmåner synas böra beredas ifrågasvarande regemente, som redan förut blifvit andra regementen tillerkända. Då de sakkunniga vidare icke funnit något att anmärka mot kostnadsförslag eller ritningar till det förslag, som slutar på en totalkostnad af 126,000 kronor, tillstyrka de sakkunniga för sin del sistnämnda förslag.

Instämmande med departementen ifråga om sättet för kostnadernas bestridande, hålla de sakkunniga emellertid före att frågan i sin helhet bör underställas Riksdagens pröfning.

Anordnande af elektrisk belysning hafva de sakkunniga ansett icke böra nu ifrågakomma.

Äfven jag anser det nödigt att vidtaga åtgärder för beredande af ökad utrymme för manskapets utspisning och af lämpliga lokaler för underofficers- och manskapsmässar. Likaledes anser jag det erbjuda stora fördelar att i sammanhang med nämnda åtgärder vidtaga anordningar för kasernetablissemangets förseende med vatten på sätt som nu föreslagits. När det emellertid gäller att välja emellan de två förslagen å resp. 112,500 och 126,000 kronor, måste jag för min del, i likhet med de sakkunniga, förorda det senare. Fortifikations- och intendentsdepartementen hafva icke haft annat att anmärka mot detsamma, än att dess slutsumma är något högre än det andra förslagets, men den ökade kostnaden torde, på sätt de sakkunniga anfört, uppvägas af de fördelar, som härigenom vinnas. I fråga om bestridandet af dessa utgifter å 126,000 kronor delar jag den framställda åsikten, att härtill bör i första hand användas förenämnda behållning å 18,849 kronor 53 öre samt att återstoden 107,150 kronor 47 öre bör utgå från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar, hvilka härtill lämna tillgång.»

Ehuru utskottet varit något tveksamt beträffande den ifrågasatta vattenanordningen vid etablissemang, har utskottet dock icke velat motsätta sig föreliggande förslag men har velat uttala den mening, att, därest föreliggande framställning vinner Riksdagens bifall, Kungl. Maj:t likväl må anse sig oförhindrad att, om därigenom kan föranledas besparing, träffa uppgörelse med Malmö stad om kasernetablissemangets förseende med vatten från staden i stället för anordnandet af en särskild vattenuppfodringsanläggning i etablissemangets närhet.

Utskottet hemställer sålunda,

att Riksdagens må medgifva

a) att den byggnad vid Kronprinsens husarregementes kasernetablissemang i Malmö, hvilken för närvarande inrymmer kokinrättning och mässlokaler, må om- och tillbyggas samt hädanefter inrymma enbart kokinrättning med hvad därtill hör, att för mässlokaler åt underofficerare och manskap må uppföras en särskild byggnad och att vid etablissemang må anordnas en särskild vattenuppfodringsanläggning, allt för en kostnad icke öfverstigande 126,000 kronor och i

*Utskottets
yttrande.*

hufvudsaklig öfverensstämmelse med de härför upprättade förslag och ritningar,

b) att till bestridande af kostnaderna härför må användas 18,849 kronor 53 öre, utgörande behållning på de anslag, som beviljats till uppförande af de utaf 1892 års härordning föranledda kasernetablissemang, samt att återstoden 107,150 kronor 47 öre må utgå från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Stockholm den 10 maj 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
